

גלין רצ"ד
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרית בתמינה

סיפורי חז"ל

וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארצו (י"ח - כ"ז)
מפני מה שלחו עכשיו? כשבא הקדוש ברוך הוא ליתן מצות פסח לישראל במצרים אמר, "כל בן נכר לא יאכל בו". דרש משה קל וחומר, אם מצוה אחת כך, שש מאות ושלוש עשרה מצוות שרוצה ליתן לישראל יהא יתרו כאן? לפיכך וישלח משה את חותנו". ויפה עשה, שכך אמר הקדוש ברוך הוא, באותה שעה שבניי היו משועבדים בטיט ולבנים, ויתרו היה יושב בביתו בהשקט, עכשיו יבוא לראות בשמחת תורה עם בניו כל המשתף עצמו עם הציבור בשעת צרתם, זוכה ורואה בנחמתם, וכל הפורש עצמו מן הציבור בשעת צרה אל יבוא ויראה בנחמתו של ציבור.

(תנ"ב יתרו י"א)

פרשת השבוע

הרב ממקומו והלך עם הבעש"ט לחדר צדדי. האם יש לכבודו איזה חיסרון דבר מה שמצער אותו? שאל הבעל שם טוב. לא, תודה לא-ל אין שום דבר שמעיק עלי, הייתה התשובה. האם אין זה נכון שבכל פעם שכבודו קורא קריאת שמע, ומנסה במחשבתו את פירוש הפסוק שמע ישראל הוא רואה בחיזיון צורה טמאה צורת שתי וערב? לא, שטויות והבלים, השיב הרב נחרצות. הבעש"ט לא הרפה, איך ייתכן שזה שקר והלא כבודו התענה תעניות רבות כדי להיפטר מצרה זו. נדהם הרב מרוח קודשו של הבעש"ט, נשבר והודה כי אכן נכונים הדברים, ואף ביקש מהבעש"ט הדרכה כיצד לתקן את נפשו. רפואתך היא שלא תהרהר עוד אחר צדיקים גדולים. הורה לו הבעש"ט, הלה הסכים לדבר והבעל שם טוב הקדוש בירך אותו, מיד אחר כך כשניסה לכוון בקריאת שמע הצליח, והבין שרפואתו באה. מיד לקח הרב את הבעש"ט והושיבו בראש השולחן, הוא אף הזמין את תלמידיו וכיבד אותם בכבוד גדול.

לא תעשה לך פסל
וכל תמונה (כ' - ד')

פעם נסע הבעש"ט הקדוש זיע"א עם תלמידיו לעיר אחת. כשבאו ניגשו להתארח אצל יהודי עשיר, דודו של אותו עשיר כיהן כרב בעיר רחוקה, וגם הוא התארח באותה שעה בבית הנגיד. מחמת שאותו רב היה מפורסם מאד ומוזה זמן רב לא ביקר בעיר ערך בעל הבית העשיר סעודה גדולה לכבודו ואף הזמין אליה את כל בני העיר אף על פי ששמעו כבר את שמעו של הבעש"ט, לא החשיבו אותו כך באותה עיר. אחרי התפילה באו כל בני העיר לבית הנגיד, הרב ישב בראש השולחן, בומן שתלמידי הבעש"ט לא הזמנו כלל לשבת לשולחן. הבעש"ט בעצמו היה שקוע עדיין בתפילה. הרב האורח שאל מי הוא זה המתפלל באריכות כל כך? והשיבו לו שזהו הבעל שם טוב, אך גם הוא לא החשיב את הצדיק ולא את תלמידיו. כשסיים הבעל שם טוב את תפילתו ניגש לראש השולחן ואמר לרב האורח יסלח לי כבודו דבר סתר לי אליך. קם

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:53 ת"א: 5:55 ר"ת: 6:32

פרשת יתרו

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:39 ת"א: 4:53

י"ג צדיקים זכו למפתח הנחושת

היה זה לפני למעלה ממאה שנה, ביום י"ב אלול תרס"ו, ירושלים כולה שרויה באבל, רחבת השכונה הירושלמית "בתי מחסה" שחורה מהמונים, אנשים, נשים וטף זורמים אל ההלוויה העצומה, שעומדת לצאת לעבר הר הזיתים, החנויות ובתי העסק נעולים, כרוזים מטעם בתי הדין קוראים לביטול מלאכה כללי על האבידה שאין לה תמורה, הגאון הצדיק רבי הירש מיכל שפירא זצ"ל, בעל מחבר הספר "ציץ הקודש", איננו.

שמש ה"חברה-קדישא" מכריו בקולו הרועם: כל מי ששולח ילדיו לבתי הספר האסורים, לא יתקרב אל המיטה! הרחבה מתמלאת מרגע לרגע, המיה אדירה נשמעת ממאות ילדי התשב"ר, האומרים את המזמור "יושב בסתר" פסוק בפסוק. רשימת המספידים ארוכה, רוב גדולי ירושלים נושאים קינה על הנפטר הגדול, ראשון למספידים – הגאון רבי יוסף חיים זונענפעלד, והשני לו – הגאון רבי יצחק וינוגרד, הקהל הגדול בוכה לחש, והנה המולה: אנשי ה"חברה קדישא" שטיפלו בנפטר, מצאו תפוס בידו מפתח נחושת, ואין אחד מהם יודע מהיכן הוא ואיזו דלת נפתחת באמצעותו. הענין עורר פליאה גם אצל גדולי ירושלים, שהיו באותו מעמד. הגשם, שטיפטף באותה שעה – שיליה דקייטא – העננים השחורים והערפל שכסו את שמי רחבת הלוויה הסעירו את הרגשות. אחד מאנשי ה"חברה קדישא" נשלח בחפזה אל הרבנית רחל רעיתו של רבי הירש מיכל, כדי לחקור על כך – אך גם היא אינה יודעת מאומה על סוד המפתח, מראים את המפתח לבנו של הנפטר – כרעא דאבא – הצדיק רבי בן ציון – וגם הוא מתמה: בפעם הראשונה בחייו רואה הוא את המפתח, שנמצא ביד אביו.

ראש הדגל של "חברה קדישא" נזכר בינתיים, כי לפני כשלוש שנים, כאשר נפטר ראש חסידי "בית א-ל", הגאון הצדיק רבי ששון פרסיאד זצ"ל, בעל מחבר הספרים "שמן ששון" ו"פתח עיניים" – גם בידו נמצא מפתח דומה לזה. זכרונו של זה עורר את זכרונו של אחר, "השותק הירושלמי רבי ברוך יעקב זיסרמן, אשר לעיתים רחוקות בלבד מוציא הוא מילה מפיו, מספר עתה, כי עוד בילדותו שמע כי בשעה שנפטר הגאון הקדוש רבי נחום לוועי משאדיק, נמצא על השולחן בחדר לימודיו מפתח נחושת, וגם אז לא ידע אף אחד להצביע לאיזו דלת הוא שייך, אולם כל הגילויים האלה לא הצליחו להסיר עתה את תעלומת המפתח. שורת ההספידים נסתיימה, ההלוויה יצאה לדרכה, שלשה ימים עברו, וענין המפתח כמעט ונשכח..

רבה של ירושלים הגה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א מלאו לו

אז תשעים שנה, וזה תקופה ארוכה שבשל חולשתו אין הוא יוצא מביתו, ומנין מבחירי האברכים בישיבת עץ חיים צמוד לביתו לתפילה בשבת ובחול. ביום י"ח אלול אחרי תפילת שחרית, קורא רבי שמואל לנאמן ביתו רבי אליהו מרדכי אייזנשטיין, ושואלו: המעוניין אתה להצטרף אלי כדי שנלך בצוותא לנחם אבלים בביתו של רבי הירש מיכל, רבי אליהו מרדכי נדהם, דבריו של הרב נראו בעיניו בלתי תואמים את המציאות, הלא הרב גם בביתו אינו יכול להלך פסיעות אחדות, וכיצד זה יאמר הרב לעלות עד לבתי מחסה? והוא מנסה להסיחו ממשבתו, ואף מגייס את עורת בני הבית להניאו מן המעשה בטענה שפיקוח נפש בדבר, אך רבי שמואל בשלו, לובש בוריוזות את חלוק המשי השחור, אותו היה לובש רק בעת שבתו בבית הדין, ברגע האחרון עוד מנסים לשכנעו מחשש "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", אך במקום תשובה גנח רבי שמואל בשברון לב אוי! אוי! רבי הירש הקדוש, אף הוא איננו עמנו.

עתה הבינו כולם שכל הדיבורים מיותרים ושום דבר לא יזיז את הרב מהחלטתו, הרב אך יצא מהבית צעדים אחדים, ואחד בבחורי ישיבת "עץ חיים" ראוהו כשהוא משרך רגליו חלוש בחוץ, רמו לחבריו – וכהרף עין הובא כיסא, הושיבו עליו את הרב ונשארו עד לביתו של רבי הירש מיכל, ומי ראה את רבי שמואל יוצא ואינו יוצא עמו, ועם המוני מלווים מגיע רבי שמואל לביתו של רבי הירש מיכל, עתה מתיישב הוא הצדיק ליד הצדיק רבי בן ציון בנו יחידו של הנפטר הגדול, וגונח! "אוי! חודש אלול ללא רבי הירש מיכל! עשרת ימי תשובה ללא רבי הירש מיכל! ראש השנה ויום הקדוש בלעדיו! סוכות, הושענה רבא ושמחת תורה בלעדי הצדיק, אוי אוי! מי יתן לנו את תפילתו ועריכת החצות שלו, את דקדוקי המצוות, את התמדתו ואת פרישותו, ירושלים עיר הקודש ללא רבי הירש מיכל – מה טעם יש בה?.." הס הושלך בבית האבל, יללה חרישית נשמעה שוב, רבי שמואל קם ממקומו, מנחם את האבלים, מרמו למלוויו וכהרף עין שוב נישא על כתפי התלמידים לעבר ביתו בחצר החורבה, משם שוב לא יצא עד ליום פטירתו.

כאשר הגיע רבי שמואל לביתו כבר המתין לו רופאו הצדיק רבי משה וולך, הוא שמע על התאמצותו של הרב בהליכתו לביתו של רבי צבי מיכל, והודרו לבוא ולבקרו. רבי משה מה דעתך על המכה הקשה, אשר ניתכה כה בחטף על עיר הקודש? פונה מיד רבי שמואל אל הרופא, הרופא מנסה להרגיעו מן ההתרגשות המזיקה לבריאותו, אך הרב אינו נרגע ושוב פורץ בבכי מר, ד"ר וולך יושב עוד שעה קלה עד שהרב נרגע מעט, ומתכוון לעזוב את הבית, אולם רבי שמואל קורא לו שוב ואומר: בוא ואספר לך עובדא, אז תבין מה איבדה ירושלים.

צישל ונמשל

למה ביקשו המלאכים להשאיר את התורה בשמים

יש להבין, וכי מה ראו המלאכים לעכב את התורה שתישאר אצלם בשמים בעולמות העליונים, הלוא ידעו כי התורה היא בעבור ישראל שיקיימוה, והם אינם שייכים בכל זה? והעניין יובן על דרך משל: לרב גדול שהיה מורה הוראה בעיר גדולה כמה שנים. ויהי לעת זקנותו בראותו כי כבודו עליו הטרדות בענייני העיר ובמשפטיהם הרבים, עלה בדעתו לכתוב לאנשי העיר הקטנה הסמוכה לקבלו עליהם לרב, כי שם יוכל לשבת בנחת ובשלווה בהיות אנשים בה מעט. לכן תחילה הודיע בקהל עדתו, שאינו רוצה עוד להיות רב אצלם, והם ביקשו ממנו לבל יעשה דבר זה, כי איפה ימצאו רב גדול כמוהו, רק לאחר שראו כי לא יועילו בדבריהם, אז אמרו לו: רבנו, כטוב בעיניך עשה. ויכתוב הרב אל ראשי העיר הקטנה, אם תאבו, קבלוני נא אצלכם למורה, ויאספו יחד ויסקימו כולם ויאמרו טוב הדבר. וישכרו מהם אנשים וייקחו עגלות וישלחום להביא את הרב ואת ביתו. ויהי כאשר באו העגלות, מיד נקבצו כל גדולי העיר הגדולה, ולא הניחו אותו לנסוע מאצלם. אמר להם הרב: הלוא שאלתי אתכם תחילה והסכמתם לדברי, ועתה מה לכם להתנגד? ויאמרו לו, רבנו, חלילה לנו מעשות כדבר הזה, הנה העגלות לפניך, קומו וסעו לכם כרצונכם. ויבואו שוב בעלי העגלה ויאסרו את המרכבה, והנה שוב התאספו אנשי העיר, וינתקו את הקשרים, ויתקוטטו עימם לאמור: אין אנו מניחים אתכם לקחת את רבנו מעירנו! וילכו בעלי העגלה לרב ויספרו לו את אשר אנשי העיר עושים להם, ולא האמין להם, כי היה הדבר לפלא בעיניו, איך חזרו והתעוררו שוב שנית ושלישית הלוא כבר הפצירו בו מאז שישאר רבם ולא הועיל להם, ומה גם עתה שהוא עומד מוכן ומוזמן לנסוע. ויקרא הרב אותם אליו ויאמר להם, מה לכם להתקוטט עם בעלי העגלה חנם, הלוא הם בתום לבבם ובניקיון כפיהם באו הנה, אחר כי הסכמתם על דבר זה. ויאמרו אליו, רבנו, הנה בכוונה עשינו דבר זה לטובתך, כי הנה פה עיר גדולה של חכמים וסופרים, רבים הם המבינים חכמתך וגדולתך, וידעו להיוהר בכבודך, אבל בעיר הקטנה אשר אנשים בה מעט לא ידעו ולא יבינו גדולתך. כי מעלת כבודו כתב אליהם שיקבלוהו לרב, ומי יודע אולי יחשבו, כי בני עירנו מאסו בך וגירשו אתך מחמת איזו סיבה, ולא יזהרו בכבודך כראוי, על כן יעצנו לעשות כן לעיני בעלי העגלה, למען יראו כמה יקרת הרב בעינינו, עד שאין אנו מניחים אותך לנסוע מאיתנו, וידעו מעתה להיוהר בכבודך כראוי.

והנמשל: כי התורה הקדושה, עת עלה ברצונו יתברך ליתנה למטה בארץ לזכות את בני האדם מורכבי החומר והצורה, הנה המלאכים גם כי ידעו כי התורה היא בעבור ישראל, עם כל זה התאמצו לחמוד יופייה בליבם, ואמרו "תנה הודך על השמים", ובכוונה תחילה עשו כן, כי חשו המלאכים פן אחרי שיקבלוהו בני האדם, לא יעריכוהו כערכה, כי יאמרו, אם הייתה חשובה מדוע הסכימו המלאכים שתרד למטה. מה גם שכל הניסים שעשה ה' יתברך עמהם במצרים ועל הים, היו כולם על תנאי שיעבדו את האלוקים על ההר הזה ויקבלו תורתו. ואם התורה טובה ויקרה כל כך, לא היה צורך להלהיב אותם בניסים ונפלאות שיקבלוהו, כי מי פתי שלא יאבה בה. על כן, בכוונה תחילה בעלות משה למרום לקבל התורה, בקשו המלאכים לפגוע בו, ובקשו מהקב"ה שישאירה אצלם, למען ידעו ישראל כמה היא חמודה בעליונים, ורק למען זכות אותם ניתנה להם, וכך יזהרו בכבודה והדרה.

(בשם המגיד מדובנא זיע"א)

הגה"ק רבי נחום משאדיק זיע"א, היה לו שיעור בגמרא על סדר הש"ס בצוותה עם אחד מגדולי ירושלים, כאשר הגיעו לדרשת חו"ל במסכת חגיגה על הפסוק "במסתרים תבכה נפשי", כי יש להקב"ה מקום ששמו "מסתרים", שם הוא בוכה על מלכות שמים שניטלה בגלות, נחרד רבי נחום מאד והתחיל לבכות בכי תמרורים ללא יכולת להירגע, עד שהחליט להשיג מקום צנוע, שם יתאספו מפעם לפעם הכואבים על צער השכינה לשפוך שיח לבם נוכח פני ה'.

על יד מעין השילוח בסמוך להר הזיתים, שלפי המסורת היה מקום זה מקווה טהרתו של רבי ישמעאל כהן גדול, אותרה חורבה צנועה בנויה וסמויה בחצר לפנים מחצר, לפתח העתיק של החורבה לא הצליחו להתאים מפתח רגיל, עד שנמצא מומחה אשר יצק לדלת מפתחות מנחשת, וליחידי סגולה בלבד אשר מיום עומדם על דעתם, קדשו את עיניהם ואת מחשבתם מראיה וממחשבה פסולה, חולקו המפתחות, ובירושלים של אז, שהיתה כולה קדושה וטהרה ממשיך רבי שמואל בהתרגשות, נמצאו שלושה עשר צדיקים בלבד, אשר זכו למפתח, "רבי הירש מיכל היה אחד מאלה" בוכה הרב שוב, הוא היה אחד העמודים אשר עיר הקודש נשענת עליהם. ד"ר וולך שומע את הסיפור וכולו נחרד, ורק עתה התחיל להבין מה איבדה ירושלים.

מיום עלייתו לארץ ישראל היה ד"ר וולך חסידו ומקרבו של רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, והוא מצא שעת הכושר ובהכנעה גדולה שואל את רבי שמואל: "האם מותר לרב לגלות לי אם מורי ורבי, רבי יוסף חיים, נמנה גם הוא עם שלושה עשר הצדיקים בעלי מפתח הנחושתי? שאלה כזו... שאלה כזו... נענה רבי שמואל בהתרגשות, "הלא מאז ומעולם ראש וראשון הוא רבי חיים לכל דבר שבקדושה". ד"ר וולך נרגש בכל נפשו, הוא נפרד מרבי שמואל ואץ רץ לביתו של רבו רבי חיים זונענפעלד, חוטף ברכה להצלחה בריפוי חוליו, ומודרו לעבודתו היומית בבית החולים.

צִין אדם לחברו

הכנסת אורחים של הצדיק

מגאסטינין

הייתה זו שעת לילה מאוחרת ביום חורפי למדי. בין סימטאות העיירה גאסטינין התרוצץ לו יהודי, איש עסקים שנקלע למקום וחיפש מקום לינה. באחד החלונות הוא הבחין באור דולק, ומבלי להסס הוא דפק בחוזה על הדלת, מבקש מבעל הבית שיאפשר לו להיכנס ולנוח עד שיעלה השחר. מבלי ידיעתו, האורח נקלע לביתו של הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטינין זיע"א (יומא דהילולא כ"א שבט), שהיה ידוע בכינויו "היהודי הטוב מגאסטינין". הרבי שמח לקיים את מצוות הכנסת אורחים והוא הגיש לו כוס משקה חם ומיני מזונות. כנראה שניתן היה לראות על פני האורח שהוא רעב למדי, גם אחרי שאכל את העוגה. הצדיק הכין עבורו ארוחת ערב. האורח אכן היה רעב במיוחד וגמע גם את ארוחת הערב. כשנסתיימה הארוחה מיהר המארח להציע לאורחו מיטה לישון בה, כשהוא מסתיר ממנו את העובדה שזוהי מיטתו שלו ושהוא יישאר ער במשך כל הלילה. בבוקר עשו הרב ואורחו את דרכם לבית הכנסת לתפילת השחרית. אחרי התפילה פתח איש העסקים בשיחה עם המתפללים, ותוך כדי שיחה הוא נחרד לגלות כי הוא התארח בביתו של הצדיק הגדול, ושהוא אף ישן במיטתו כשלהרבי לא היה היכן לישון! עצוב ומבוש הוא מיהר לעבר הרבי. "רבי, סלח

ומחל לי!" הוא הפציר בו. "לא ידעתי שזה הבית של הרבי. לו ידעתי, לא הייתי מטריח את הרבי להכין עבורי ארוחת ערב, ובטח שלא הייתי ישן במיטתו! אנא סלח לי על חוצפתי!" "אינני מוכן לסלוח לך!" השיב הרבי בלי להסס. האורח הרגיש רע מאוד, אבל הרבי המשיך. "יש לי תנאי אחד, שאם תהיה מוכן לקיים אותו אסכים לסלוח לך. התנאי הוא שבכל פעם שתבוא לעיירתנו, תתארח אצלי בבית. ראה, החסידים כאן מכבדים אותי מאוד, ולא מאפשרים לאיש להתארח אצלי. כך הם מונעים ממני לקיים את המצווה החשובה של הכנסת אורחים. ואילו אתה שזוכית אותי בקיום מצווה זו, לא רק שאין לך על מה להתנצל – אנא המשך לזכות אותי בכל פעם שתיקלע לעיירה.

אם יהיה לך עין טובה אז

תצליח בע"ה

סיפר אב"ד סאנטוב שליט"א מלייקווד: פעם נכנס אדם אחד אל הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א, וביקש עצה להצליח בביהמ"ד החדש שהוא פותח, שהכל ילך כשורה בלא עיכובים ובעיות. ותוך כדי שהרבי מדבר עמו, נכנס יהודי אחד שפתח בית מסחר לנעליים, וגם הוא ביקש עצה איך להצליח במסחרו – "רב ושוסטער (סנדלר) בבת אחת!" – ולשניהם אמר הצדיק בדיוק אותה עצה ממש! "אם יהיה לך עין טובה אויב דו וועסט פארגינען יענעם אז תצליח בע"ה..."

הילולא דצדיקא

שבת קודש י"ח שבט

הרה"ק רבי משה מלאדמיר ב"ר שלמה

מקארלין (תקפ"ט)

יום ראשון י"ט שבט

הרה"ק רבי שמואל מסלונים ב"ר יחיאל

מיכל אהרן (דברי שמואל – תרע"ו)

יום שני כ' שבט

הרה"ק רבי חיים דוד דאקטור מפיעטרקוב

ב"ר ישכר בער (תלמיד רבי דוד מלעלוב –

תרי"ח)

יום שלישי כ"א שבט

הרה"ק רבי יהודה לייב חנליש ב"ר מאיר

(חידושי הגהות על הטור – שנ"ו)

הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטינין ב"ר

יעקב צבי (תרמ"ח)

יום רביעי כ"ב שבט

הרה"ק רבי יעקב שמעון סופר מקראקא

(תלמיד ה"חווה" – תקצ"ח)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק

ב"ר לייביש (תרי"ט)

הרה"ק רבי יצחק מנעשכין ב"ר מרדכי

(תרכ"ח)

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר שלמה אייגער

מלובלין (תורת אמת – תרמ"ח)

יום חמישי כ"ג שבט

הרה"ק רבי יהושע ב"ר שלום מבעלזא

(תרנ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" ו"מפרסם יוסף תרשים" על המעשים.

לימוד מקרא בלילה (ב')

א) מותר לומר תהילים בלילה לרפואת חולה. (שו"ת יוחי יעקב חאו"ח סימן ט')

ב) בלילי שבת ויום טוב, ויום הכיפורים, אין שום חשש לומר מקרא בלילה. (שו"ת יוסף אומץ, סימן נ"ד)

ג) יש מתירין גם בליל חול המועד. (שו"ת לבושי מרדכי תנינא או"ח סימן ק"ז)

ד) בליל שישי מותר ללמוד מקרא. (יסוד ושורש העבודה שער השישי פרק ב')